

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicae, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Decisiones Miscellanæ

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindellicorum, 1730

Decisio CI. Argumentum. Agitur de obligatione restituendi, quæ incumbit Adulatoribus, ac Meretricibus. Refertur factum mirabile, sed non imitabile S. Vitalii Abbatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94626](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94626)

nutriuntur stercore, calce viva, vitris, carbonibus, de quibus tractat P. Gasp. Schottus Soc. Jesu in *Physica Curiosa* tom. 1. lib. 3. cap. 26. & 27. ubi disputat de causis, ex quibus provenit, ut homines abhorreant caseum, pisces, vel alios cibos. Sed prodigiosior est abstinentia Astorum, idest hominum orientalium non habentium os, neque labia, qui vivunt tantum ex halitu, & odore, quem naribus trahunt, ut refert Plinius lib. 7. cap. 4. Solin. cap. 43. in *descript. Æthiop.* & P. Nieremberg. lib. 8. *Histor. Nat.* cap. 1. ubi testatur in *Xanocobuyca* esse gentes, quæ membris purgationi excrementorum destinatis caveant, ali propterea solum odore fructuum, florum, herbarum. quas olfactu, & naribus, non stomacho condiunt. Idemque de quibusdam *Pervensibus* scribit Schottus d. lib. 3. c. 11. § 3. ubi exculptas ipsorum Astorum imagines ponit e naribus se alentes. Sed an hæc vera sint? fides sit apud prædictos relatores: factis enim fabulosa esse videntur.

6 Duæ autem sunt species Abstinentiæ, *Unacibi*, quæ propriè Abstinentia vocatur, & *Altera potus*, quæ proprio nomine dicitur *Sobrietas*; & differunt hæc species inter se non solum physicè, sed etiam moraliter; & ideo in Confessione aperiendum est, an quis deliquerit in crapula, vel in potu? & qui cibo nimio se ingurgitat, ac vino se inebriat, duplex peccatum committit, specie diversum. Eminentiss. Cardin. de Laueræ d. *disput.* 31. art. 5. num. 258. & 262.

7 Extrema Virtutis Abstinentiæ sunt duo. Unum per excessum, & est peccatum gulæ, quæ habet quinque gradus excedendi contentos hoc carmine. *Præproperè, lautè, nimis, ardentè, studiosè.* Ex S. Greg. Mor. lib. 30. cap. 27. & habetur in *can. Quinque de cons. dist. 5.* & dictos modos declarat S. Thom. 2. 2. *quest.* 148. art. 4. & Cardin. Tolet. lib. 8. cap. 59. Aliud extremum est per defectum, & dicitur *Inedia*, quando quis cum præiudicio vitæ vult abstinere à cibis; & in hoc casu quando sit peccatum, quando non? tractat Diana par. 5. tract. 4. *resolut.* 33. quæ reposita est in opere *Coordinato* tom. 8. tract. 5. ref. 53. Georg. Gobat. in *Quinar.* tract. 5. cap. 1. *sect.* 3. à num. 30. & seqq. Pasqualig. *decis.* 28. & 29. & Pignatellus d. tom. 4. *consult.* 43. per totam.

DECISIO CI.

ARGUMENTUM.

Agitur de obligatione restituendi, quæ incumbit Adulatoribus, ac Meretricibus. Refertur factum mirabile, sed non imitabile S. Vitalii Abbatis.

SUMMARIUM.

1. Palpo quis sit? Et quando teneatur ad restitutionem?
2. Meretrix quando teneatur restituere?
3. Meretrix summam excedentem retinere non potest.
4. Concubinus bonis decoctus ob donata Meretrici, hæc restituere tenetur.
5. S. Vitalii Abbatis mirabile, non imitabile factum.
6. Satellites in suo officio infideles an teneantur ad restitutionem?
7. Satellites ex pacto tenentur esse fideles iudicibus.
8. Damna obvenientia ob malitiam Administrorum Justitiæ, ab eis restituenda.

Doct. Clericali Tom. II. Lib. IX.

9. Fisco, vel Judici an restituenda damna ob defectum Satellitum?

10. Pecunia per Satellites à reis accepta an restituenda?

Nunc declarare oportet: Quis sit Palpo? & Quando Palpo teneatur ad restitutionem? Respondendum Palponem, (vulgo *Lunfighiere*, & Adulatore Calepin. in *Verb. Palpo*, & *Amalthæa Onomastica eod. Verb.*) significare eos, qui adulationibus, vel laudibus causant vel damnum fieri, vel factum non restitui; ac etiam si id operentur exprobrando, irridendo, murmurando; & tunc tenentur ad restitutionem, quando ille, qui damnum intulit, motus fuit prædictis adulationibus, vel irrisionibus ad damnum inferendum; sapient enim naturam consiliario- rum. Azor. part. 3. lib. 4. cap. 13. Bonac. de *Rest. disp.* 1. *quest.* 2. *punct.* 9. num. 1. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. num. 25. Layman. lib. 3. tract. 2. cap. 5. num. 6. Busemb. lib. 3. tract. 5. cap. 2. dub. 2. §. 4. & Eminentiss. Cardin. de Lugo. de *Iust. & Jur.* tom. 2. *disput.* 19. num. 70.

Cæterum non erit facile Confessario respondere sequenti peccatrici, videlicet, Concubina Mercatoris (carcerati ad instantiam creditorum, quibus non habet amplius in bonis ut satisfaciatur) constitutus Parocho, vitam in melius mutatura, & narrat, magnam auri, & argenti quantitatem à Mercatore sibi donatam habere. Quæritur, an sit adigenda, creditoribus Concubini restituere? Ad hunc casum non fictum, sed factum, & frequenter practicabilem.

Varii varia dixerunt: quia cum apud Theologos probabilior sit opinio, meretricem male agere meretricando, sed injuste non agere accipiendo mercedem, DD. apud Dianam. part. 2. tract. 16. ref. 38. quæ sedet in Opere *Coordinato* tom. 8. tract. 7. *resolut.* 59. & apud Ricciolum de *Personis*, quæ in statu reprobo versant. lib. 2. cap. 23. & lib. 3. cap. 21. plures absolvent Concubinam, de qua in casu, à restitutione. At prudentiores eam obligatam dixerunt restitutioni in duobus casibus. Primus est, si donata illi à Mercatore excedunt summam congruam, & proportionatam statui Concubinae; nam quod excedit, tenetur restituere. Sanctus Thom. 2. 2. *quest.* 62. artic. 5. ad 2. Navarr. in *Manual.* cap. 17. num. 41. *Vers.* *Septimo* insertur. Covarruv. in *Reg. Peccatum*, part. 2. §. 2. num. 2. in *fin.* Ricciul. *dict.* lib. 2. cap. 33. num. 27. Quæ autem dici debeat summa congrua, & proportionata; docet Tamburin. in *Decal.* lib. 7. cap. 5. §. 3. num. 23. & 24. quem curiosi legant. Secundus casus est, si Mercator bonis decoxit, & factus est non solvendo erga suos creditores ex causa donationum, in quantitate magna auri, & argenti dictæ Concubinae factarum, itaut mercaturam suam prodegerit, & dissipaverit, vivendo luxuriose cum ipsa, ut sæpè videmus in praxi evenire; & in hoc casu pariter adigenda est Concubina, ut restituat creditoribus Mercatoris, ex doctrina Eminentiss. Cardin. de Lugo de *Iustit. & Jur.* tom. 1. *disput.* 20. num. 134. & Eminentiss. Cardin. de Laueræ tom. 2. de *Virtut.* in *gen. disput.* 23. num. 50. *Vers.* *Octavo*, ubi probat, talem accipientem à debitore donante absque legitima, & urgente causa esse reum injustitiæ contra creditores, &

haberi autorem damnorum, quæ ex his donationibus superfluis & non necessariis resultant iisdem creditoribus; quibus propterea restitutio est facienda in utroque foro; & ita videtur concludere etiam F. Cassian. à S. Elia in suis *Centum Hist. decis. 30.* in qua proponit punctualiter hunc casum; sed in ejus resolutione loquitur confuse, modo asserendo, modo negando, sed Concubinam obligat ad restitutionem num. 9. & 10. ex Jurib. allegatis *decis. 29. à num. 42. usque 45.* quibus probat, Patrem debitis involutum inutiliter constituere dotem filie suæ in præjudicium creditorum, unde eo magis inutiles debent esse donationes factæ Concubinæ.

Mirabile, sed non imitabile est id, quod de S. Vitalio Gazæ Abbate scribit P. Hieronymus à Basilica Petri in *Ephemerid. Sacris Die 11. Januar.* nempe quomodo retrahere satageret Meretrices à peccatis: ait enim, *che andò alla Città d' Alessandria, e presa à pigione una stanza, in quella nel giorno s' affaticava à lavorare stuoze, sportelle, & altre cosarelle, che egli sapeva galantemente fabricare. Quando era l' ora di Vespri usciva à vendere quelle, che fatto aveva; del prezzo ne comperava un poco di lupini ammollati: i quali erano tutto il suo cibo ordinario. Tutto ciò andava alla Casa di una delle notate Donne da partito: con la quale patteggiava di dare tanti denari purchè quella notte stasse à sua disposizione. Sborzato il denaro, la peccatrice si corcava a letto; & il servo di Dio in un cantocino della camera si poneva in ginocchio ad orare, à recitare Salmi, & à fare genuflessioni, & adorazioni à Dio, à cui tutto offeriva in compensa delle offese fattegli da colei; e per impervarle emendazione in avvenire. Sotta l' aurora si faceva con giuramento promettere di non parlare ad alcuno quel, che fatto aveva, & esortava colei à lasciare l' amala vita ritornava al suo lavoro, e così di giorno, e di notte suo che visse. Actio admiranda: non imitanda sine certa Dei inspiratione.*

Modò explicandus venit sequens casus frequentissimus in praxi. Satellitum, ac Exploratorum, Confessiones Parochus audit. Accusant isti se in suo ministerio infidos esse Judicibus, accipiendo à delinquentibus pecuniam. Queritur, an sint obnoxii restitutioni?

Studiores in resolutione præsentis dubitationis ad decidendum ritè, & rectè, an Satellites, & Exploratores infidi obligati sint ad restitutionem, distinxerunt quatuor capita.

Primum est, de restitutione mercedis, quam à Principe, seu à Judice recipiunt, ut officium accusandi, seu capiendi reos, & transgressores legum agant. Et certum est eos teneri restituere pro rata infidelitatum committarum, siquidem ex pacto, & conventionione obligarunt se cum Principe, & Judicibus officium suum fideliter exercere. Bonacina tom. 2. *Circa Octavum Decalog. Præceptum. disput. 10. quæst. 3. punct. 1. numer. 7.* Ideo cum deficiant in servitio, non possunt retinere salarium, sicut de famulo agrotante docent DD. & Navar. *cap. 17. num. 108.*

Secundum est, an debeant restituere damna, quæ vel communitati, vel privatis personis obveniunt, ob sui officii omissionem? Et absque hesitatione teneri omnes DD. clamant, quia peccant contra justitiam, ad quam obligantur ex officio. Bonacina d. punct. 1. num. 7. Layman. lib. 3. tract. 2. cap. 5. num. 7. Vers. secundo, & tertio. Tamburin. in *Decal. lib. 8. cap. 2. s. 6.*

num. 12. Eminentiss. Cardin. de Lugo tom. 1. de *Justit. & Jur. disput. 19. num. 99. & tom. 2. disput. 37. sect. 9.*

Tertium est, an teneantur restituere Judici, vel Fisco poenam, seu multam, quæ ex condemnatione reorum ei provenisset, si Satellites in capiendo, & Exploratores in denunciando fidi fuissent? & circa hanc restitutionem discordes sunt DD. quos allegant Bonacina d. *disput. 10. quæst. 3. punct. 1. circa Octavum Præceptum num. 8.* Layman. d. *cap. 5. num. 7. Vers. Tertio.* Tamburin. d. *s. 6. num. 12.* & Cotton. in *summa Dianæ Verb. Restituere num. 19.* quibus magis placeat opinio negativa; ea ratione quia officiales prædicti non sunt deputati ad ditandum Fiscum, vel Judices, sed ad reos compescendos, quod approbat Diana *par. 3. tract. 6. resol. 35.* Quæ legitur in *Coordinato tom. 6. tr. 1. res. 107.*

Quartum denique caput versatur circa restitutionem pecuniarum, quas à reis, seu delinquentibus receperunt, ne accularentur, & pariter circa illas communior est opinio non esse adstringendos ad restitutionem, ea præcipua ratione, quia censentur dono data; & donatio quamvis ob rem turpem valet, & tenet Layman. *dict. lib. 3. tractat. 2. cap. 5. num. 8. in fin. & eodem. lib. 3. tract. 4. cap. 4. num. 8. Vers. Denique.* & Eminentiss. Cardin. de Lugo *dict. disput. 19. num. 103.* ubi tamen limitat, quando data pecunia à reis esset in pretium silentii ob malum committendum, quo casu Exploratores, & Satellites debent restituere dictam pecuniam, & protestari, se velle exercere officium suum, ne peccent lethaliter, & ne se obstringant restitutioni damnorum à delinquentibus prædictis inferendorum F. Cassian. à S. Elia in *centum Hist. decis. 46.* ubi suo more satis confuse, & modò ad dexteram, modò ad sinistram flectit.

D E C I S I O C I I .

A R G U M E N T U M .

Exponitur: Quid sit Eutrapelia? Quotuplex? Quando sit Virtus? Quando Vitium?

S U M M A R I U M .

1. Eutrapelia quid sit?
2. Quotuplex?
3. Quando sit Virtuosus, vel Vitiosus?
4. Exempla Eutrapelia à Sacra Scriptura, & SS. Patribus.

Dixere. Eutrapeliam Græcè significare Latine bonam conversationem, idest Urbanitatem, convertendo dicta vel facta jocosa ad animi oblectamentum. Ideo Eutrapelia est Habitus quidam inclinans ad quadam faciem, & jucunda juxta regulam rationis ad relaxandum animum Aristot. 4. Ethic. 8. S. Thom. 2. 2. quæst. 168. Eminentiss. Cardin. de Laurea tom. 2. De *Virtut. in genere disput. 31. art. 7. num. 355.*

Est autem duplex Eutrapelia: Una qua consistit in verbis jucundis, & cum salibus prolatis; Altera in factis facietis. Unde Valla aiebat, Eutrapeliam esse jocum in dictis, & ludum in factis. Et de utraque plura referuntur exempla tum Sacra Scriptura, tum SS. Patrum ab eodem, Eminentiss. Cardin. de Laurea *dict. art. 7. à num. 361. & seqq.* unde illi Verfus.

Rumpitur interdum, nimium qui tenditur, arcus.
Quod caret alterna requie, durabile non est.

Eus